บทที่ 3

การทดลอง

3.1 ขอบเขตการทดลอง

งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายในการนำเกาลินมาใช้เป็นสารเสริมแรงในแป้งมันสำปะหลังที่ผ่านการดัดแปรโครงสร้างทางเคมีด้วยมาเลอิกแอนไฮไดรด์ โดยผสมส่วนผสมต่างๆ แล้วนำมาขึ้นรูปด้วยวิธีการหล่อในแม่แบบ จากนั้นนำวัสดุเชิงประกอบที่เตรียมได้มาศึกษาลักษณะทางสัณฐานวิทยา โครงสร้างทางเคมี สมบัติเชิงกล ตลอดจนการวิเคราะห์สมบัติทางความร้อน ตามแผนการทดลองในรูปที่ 3.1

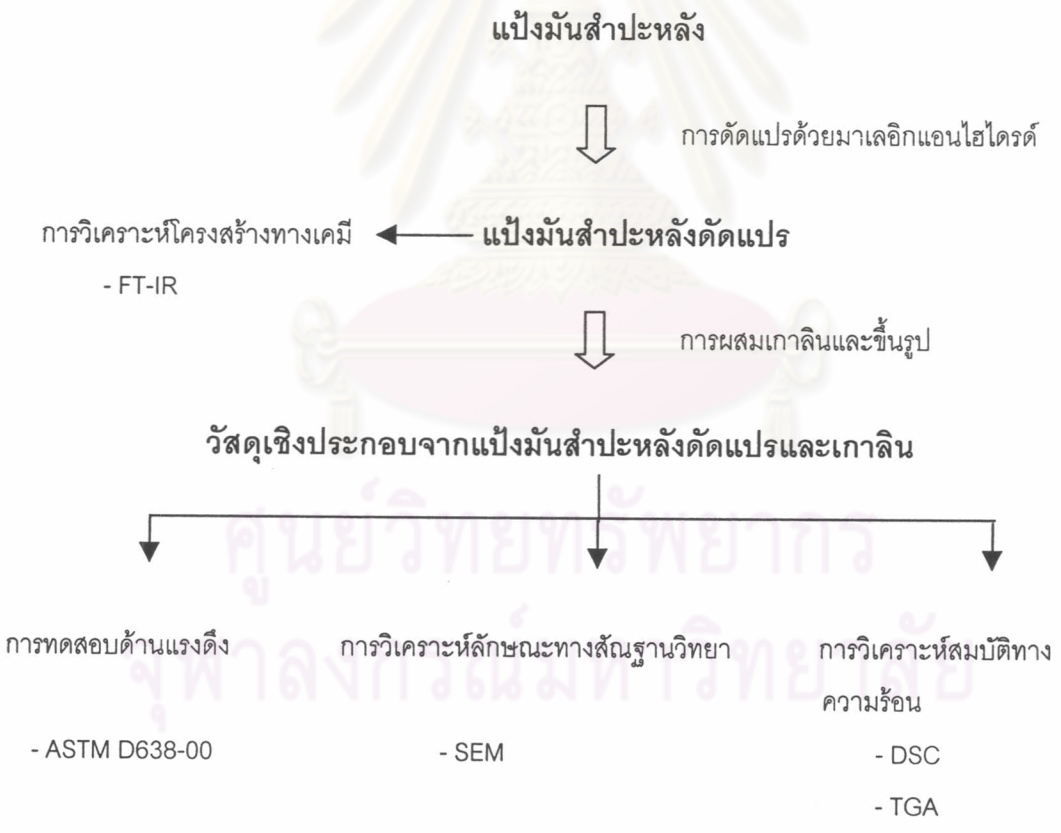

รูปที่ 3.1 แผนภาพแสดงขอบเขตการทดลอง

3.2. การดัดแปรแป้งมันสำปะหลังด้วยมาเลอิกแอนไฮไดรด์

3.2.1 สารเคมีและวัตถุดิบ

1. แป้งมันสำปะหลัง จากบริษัท ไทยวา จำกัด(มหาชน)
   ซึ่งมีลักษณะเฉพาะตามที่บริษัทอ้างอิงดังนี้

- ปริมาณเนื้อแป้ง	85%	โดยน้ำหนัก
- ปริมาณความชื้น	13%	โดยน้ำหนัก
- ปริมาณเถ้า	0.15%	โดยน้ำหนัก
- ค่าความเป็นกรดด่าง	4.50-7.00	
- สี	ขาว	

2. มาเลอิกแอนไฮไดรด์ (maleic anhydride) เกรดสำหรับการวิเคราะห์ จากบริษัท FLUKA จำกัด
3. โซเดียมไฮดรอกไซด์ (sodium hydroxide) เกรดสำหรับการวิเคราะห์ จากบริษัท Merck จำกัด
4. กลีเซอรอล (glycerol) เกรดสำหรับการวิเคราะห์ จากบริษัท Merck จำกัด
5. สารละลายกรดไฮโดรคลอริก (hydrochloric acid solution) ความเข้มข้น 37% เกรดสำหรับการวิเคราะห์ จากบริษัท LAB SCAN จำกัด
6. น้ำกลั่น

3.2.2 อุปกรณ์

1. บีกเกอร์
2. แท่งกวน
3. เทอร์โมมิเตอร์ 100 องศาเซลเซียส
4. เตาไฟฟ้า
5. ที่ยึดและที่จับ
6. เครื่องปั่นผสม
7. แท่งแก้ว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.2.3 วิธีการทดลอง

1. อบแป้งมันสำปะหลังที่อุณหภูมิ 80 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 12 ชั่วโมง ก่อนนำมาใช้ในการทดลอง ชั่งน้ำหนักแป้งที่ใช้ในการทำปฏิกิริยา แล้วนำไปใช้คำนวณหาปริมาณสารอื่นๆที่ใช้ในการทำปฏิกิริยา ดังต่อไปนี้
   - ใช้ปริมาณแป้งมันสำปะหลัง 12.5% ของน้ำหนักน้ำ
   - ปริมาณมาเลอิกแอนไฮไดรด์ขึ้นกับระดับการแทนที่ คิดจากจำนวนโมลของหมู่เอสเทอร์ที่เข้าไปแทนที่ตรงหมู่ไฮดรอกซิล 1 หน่วย
   - อัตราส่วนระหว่างโซเดียมไฮดรอกไซด์กับมาเลอิกแอนไฮไดรด์เป็น 2.2:1 โดยโมล
2. เตรียมชุดอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำปฏิกิริยา ละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์ในน้ำกลั่นจนหมด
3. ละลายแป้งมันสำปะหลังในสารละลายโซเดียมไฮดรอกไซด์ทีละน้อย พร้อมทั้งกวนตลอดเวลา ณ อุณหภูมิ 50 องศาเซลเซียส
4. เติมมาเลอิกแอนไฮไดรด์อย่างช้าๆ โดยค่อยๆใส่ทีละน้อยพร้อมทั้งกวนตลอดเวลา จับเวลาหลังจากใส่มาเลอิกแอนไฮไดรด์หมด และปล่อยให้ปฏิกิริยาดำเนินไปเป็นเวลา 2 ชั่วโมง ที่อุณหภูมิ 50 องศาเซลเซียส
5. เมื่อครบกำหนดเวลา ปรับค่าความเป็นกรดด่าง (pH) ของสารละลายแป้งดัดแปรให้เป็นกลางด้วยสารละลายกรดไฮโดรคลอริก
6. สำหรับสูตรที่มีการเติมกลีเซอรอล ให้เติมกลีเซอรอลในอัตราส่วน 20 phr

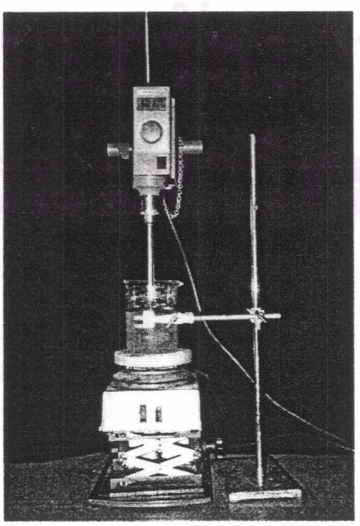

รูปที่ 3.2 ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการดัดแปรแป้ง

3.3 การเตรียมเกาลิน

3.3.1 สารเคมีและวัตถุดิบ

1. เกาลิน จาก CERAMICS R US CORP.,LTD.
   ซึ่งมีลักษณะเฉพาะตามที่บริษัทอ้างอิงดังนี้

- ขนาดของอนุภาคเฉลี่ย	0.3	ไมครอน
- ความถ่วงจำเพาะ	2.55	กรัมต่อลูกบาศก์เซนติเมตร
- พื้นที่ผิวประมาณ	20	ตารางเมตรต่อกรัม
- ปริมาณความชื้น	3%	ต่อน้ำหนัก

2. น้ำกลั่น

3.3.2 อุปกรณ์

1. บีกเกอร์
2. แท่งกวนแม่เหล็ก
3. เครื่องกวนผสม
4. แท่งแก้ว
5. เครื่องอัลตราโซนิก

3.3.3 วิธีการทดลอง

1. ชั่งเกาลินตามปริมาณที่ต้องการ
2. นำเกาลินผสมน้ำกลั่นในอัตราส่วน เกาลินต่อน้ำกลั่นเป็น 1 : 3 โดยน้ำหนัก
3. กวนผสมด้วยเครื่องกวนผสมแม่เหล็กเป็นเวลา 20-30 นาที
4. นำของผสมที่ได้ใส่ในเครื่องอัลตราโซนิก เป็นเวลา 15 นาที

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.4 การเตรียมวัสดุเชิงประกอบจากแป้งมันสำปะหลังดัดแปรและเกาลิน

ภายหลังการเตรียมแป้งมันสำปะหลังดัดแปรและเกาลินแล้ว นำส่วนผสมทั้ง 2 ชนิด มาผสมกัน โดยมีอัตราส่วนของมาเลอิกแอนไฮไดรด์ เกาลิน และกลีเซอรอล ดังตารางที่ 3.1 และ 3.2 ซึ่งมีการกำหนดสัญลักษณ์ของสูตรดังที่แสดงไว้ในตารางทั้งสอง

ตารางที่ 3.1 อัตราส่วนของมาเลอิกแอนไฮไดรด์และเกาลินที่ใช้ในการเตรียมวัสดุเชิงประกอบในกรณีที่ไม่เติมกลีเซอรอล พร้อมการกำหนดสัญลักษณ์ของแต่ละสูตร

ปริมาณเกาลิน (phr)	ปริมาณมาเลอิกแอนไฮไดรด์ (%)		
	25	50	75
0	25,00,00	50,00,00	75,00,00
10	25,10,00	50,10,00	75,10,00
20	25,20,00	50,20,00	75,20,00
30	25,30,00	50,30,00	75,30,00
40	25,40,00	50,40,00	75,40,00
50	25,50,00	50,50,00	75,50,00
60	25,60,00	50,60,00	75,60,00

ตารางที่ 3.2 อัตราส่วนของมาเลอิกแอนไฮไดรด์และเกาลินที่ใช้ในการเตรียมวัสดุเชิงประกอบในกรณีที่เติมกลีเซอรอล 20 phr พร้อมการกำหนดสัญลักษณ์ของแต่ละสูตร

ปริมาณเกาลิน (phr)	ปริมาณมาเลอิกแอนไฮไดรด์ (%)		
	25	50	75
0	25,00,20	50,00,20	75,00,20
10	25,10,20	50,10,20	75,10,20
20	25,20,20	50,20,20	75,20,20
30	25,30,20	50,30,20	75,30,20
40	25,40,20	50,40,20	75,40,20
50	25,50,20	50,50,20	75,50,20
60	25,60,20	50,60,20	75,60,20

3.5 การขึ้นรูป

การขึ้นรูปวัสดุเชิงประกอบสามารถทำได้ด้วยวิธีการหล่อ (casting) โดยนำของผสมที่ได้จากข้อ 3.4 มาเทลงบนแม่แบบดังรูปที่ 3.3 ปล่อยให้แห้งในบรรยากาศปกติ จากนั้นนำไปทดสอบสมบัติต่างๆต่อไป

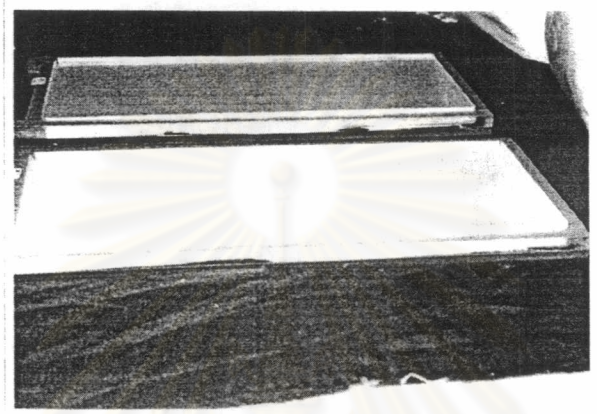

รูปที่ 3.3 ลักษณะแม่แบบที่ใช้ในการหล่อวัสดุเชิงประกอบ

3.6 การวิเคราะห์สมบัติของวัตถุดิบ

3.6.1 การวิเคราะห์สมบัติของแป้งมันสำปะหลัง

3.6.1.1 การศึกษาลักษณะทางสัณฐานวิทยาด้วยกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนแบบส่องกราด (Scanning Electron Microscope : SEM)

นำแป้งมันสำปะหลังมาติดลงบนแท่นวางชิ้นงาน แล้วนำไปเคลือบผิวด้วยทอง จากนั้นนำไปส่องดูลักษณะพื้นผิวด้วยกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนแบบส่องกราด รุ่น JSM-5800 LV ดังรูปที่ 3.4 ที่กำลังขยาย 200 และ 2,000 เท่า

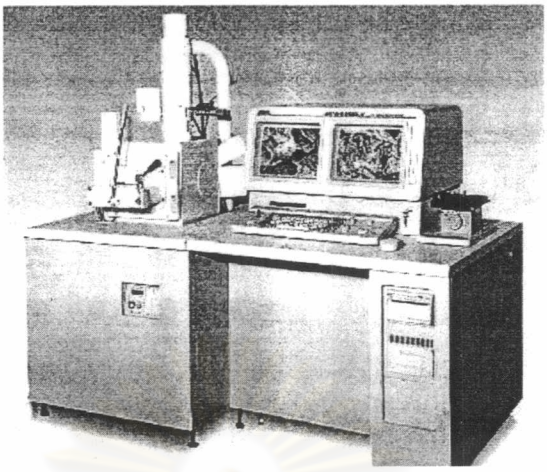

รูปที่ 3.4 กล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนแบบส่องกราด

3.6.1.2 **การวิเคราะห์โครงสร้างทางเคมีด้วยเครื่องฟูริเออร์ทรานสฟอร์ม-อินฟราเรดสเปกโทรโฟโตมิเตอร์** (FT-IR Spectrophotometer)

วิเคราะห์โครงสร้างทางเคมีด้วยเครื่องฟูริเออร์ทรานสฟอร์มอินฟราเรดสเปกโทร-โฟโตมิเตอร์ รุ่น NICOLET-IMPACT 400 ดังรูปที่ 3.5 โดยนำแป้งมันสำปะหลังบดผสมกับโพแตสเซียมโบรไมด์ในอัตราส่วน 1 ต่อ 10 แล้วอัดเป็นแผ่นกลมใส เพื่อใช้ในการทดสอบ

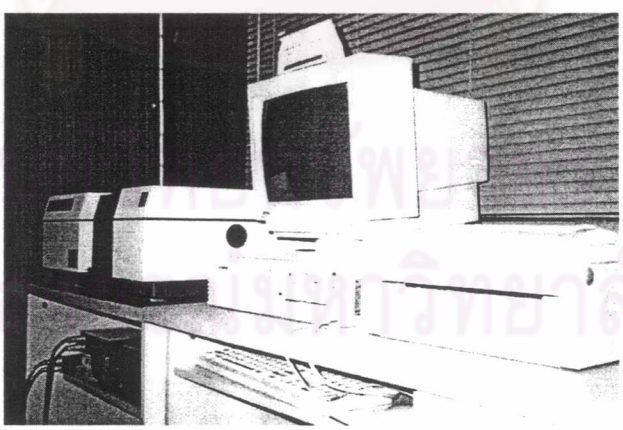

รูปที่ 3.5 เครื่องฟูริเออร์ทรานสฟอร์มอินฟราเรดสเปกโทรโฟโตมิเตอร์

3.6.1.3 การวิเคราะห์สมบัติทางความร้อน

การศึกษาสมบัติและพฤติกรรมทางความร้อนของแป้งมันสำปะหลังสามารถทำได้โดยใช้เครื่องเทอร์โมกราวิเมตริกแอนาไลเซอร์ (Thermogravimetric Analyzer: TGA) เพื่อศึกษาถึงเสถียรภาพทางความร้อนและอุณหภูมิการสลายตัว และเครื่องดิฟเฟอเรนเชียลสแกนนิงแคลอริมิเตอร์ (Differential Scanning Calorimeter: DSC) เพื่อสังเกตการเปลี่ยนแปลงทางความร้อนของวัสดุ

3.6.1.3.1 การวิเคราะห์ด้วยเครื่องเทอร์โมกราวิเมตริกแอนาไลเซอร์ (Thermogravimetric Analyzer : TGA)

วิเคราะห์เสถียรภาพทางความร้อนและอุณหภูมิการสลายตัวของแป้งมันสำปะหลังด้วยเครื่องเทอร์โมกราวิเมตริกแอนาไลเซอร์ รุ่น TGA 2950 TA Instrument ดังรูปที่ 3.6 โดยการนำแป้งมันสำปะหลังประมาณ 5 มิลลิกรัม ใส่ในที่ใส่ตัวอย่างซึ่งทำจากแพลตินัม ตั้งภาวะทดสอบโดยให้อุณหภูมิเริ่มต้นที่ 25 องศาเซลเซียส แล้วเพิ่มอุณหภูมิโดยใช้อัตราการให้ความร้อนเท่ากับ 20 องศาเซลเซียสต่อนาที จนถึง 1,000 องศาเซลเซียส ภายใต้บรรยากาศของแก๊สไนโตรเจน

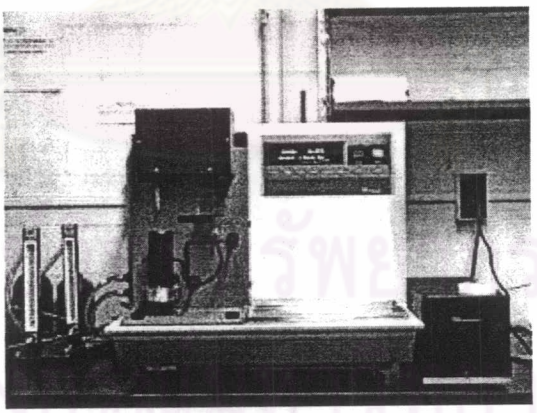

รูปที่ 3.6 เครื่องเทอร์โมกราวิเมตริกแอนาไลเซอร์

3.6.1.3.2 **การวิเคราะห์ด้วยเครื่องดิฟเฟอเรนเชียลสแกนนิงแคลอริมิเตอร์** (Differential Scanning Calorimeter : DSC)

วิเคราะห์สมบัติทางความร้อนของแป้งมันสำปะหลังที่ใช้ในการทดลองด้วยเครื่องดิฟเฟอเรนเชียลสแกนนิงแคลอริมิเตอร์ รุ่น DSC 2910 TA Instrument ดังรูปที่ 3.7 โดยการนำแป้งมันสำปะหลังประมาณ 5 มิลลิกรัม บรรจุลงในอะลูมินัมแพน ตั้งภาวะทดสอบโดยให้อุณหภูมิเริ่มต้นที่ 25 องศาเซลเซียสจนถึง 200 องศาเซลเซียส โดยใช้อัตราการให้ความร้อน 10 องศาเซลเซียสต่อนาที ภายใต้บรรยากาศของแก๊สไนโตรเจน

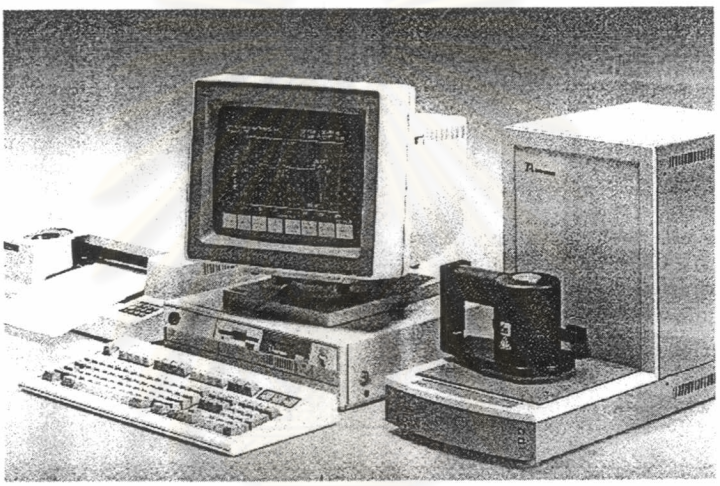

รูปที่ 3.7 เครื่องดิฟเฟอเรนเชียลสแกนนิงแคลอริมิเตอร์

3.6.2 **การวิเคราะห์สมบัติของเกาลิน**

3.6.2.1 **การวิเคราะห์ลักษณะทางสัณฐานวิทยาด้วยกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนแบบส่องกราด** (Scanning Electron Microscope : SEM)

นำเกาลินมาติดลงบนแท่นวางชิ้นงาน ทำการเคลือบผิวด้วยทอง แล้วนำไปส่องดูลักษณะพื้นผิวด้วยกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนแบบส่องกราด รุ่น JSM-5800 LV ที่กำลังขยาย 2,000 และ 10,000 เท่า

3.6.2.2 การวิเคราะห์สมบัติทางความร้อน

3.6.2.2.1 การวิเคราะห์ด้วยเครื่องเทอร์โมกราวิเมตริกแอนาไลเซอร์ (Thermogravimetric Analyzer : TGA)

วิเคราะห์เสถียรภาพทางความร้อนเกาลินด้วยเครื่องเทอร์โมกราวิเมตริกแอนาไลเซอร์ รุ่น TGA 2950 TA Instrument โดยนำเกาลินประมาณ 5 มิลลิกรัม ใส่ในที่ใส่ตัวอย่างซึ่งทำจากแพลตินัม ตั้งภาวะทดสอบโดยให้อุณหภูมิเริ่มต้นที่ 25 องศาเซลเซียส แล้วเพิ่มอุณหภูมิโดยใช้อัตราการให้ความร้อนเท่ากับ 20 องศาเซลเซียสต่อนาที จนถึง 1,000 องศาเซลเซียส ภายใต้บรรยากาศของแก๊สไนโตรเจน

3.6.2.2.2 การวิเคราะห์ด้วยเครื่องดิฟเฟอเรนเชียลสแกนนิงแคลอริมิเตอร์ (Differential Scanning Calorimeter : DSC)

วิเคราะห์สมบัติทางความร้อนของเกาลินด้วยเครื่องดิฟเฟอเรนเชียลสแกนนิงแคลอริมิเตอร์ รุ่น DSC 2910 TA Instrument โดยนำเกาลินประมาณ 5 มิลลิกรัม บรรจุลงในอะลูมินัมแพน ตั้งภาวะทดสอบโดยให้อุณหภูมิเริ่มต้นที่ 25 องศาเซลเซียสจนถึง 200 องศาเซลเซียส โดยใช้อัตราการให้ความร้อน 10 องศาเซลเซียสต่อนาที ภายใต้บรรยากาศของแก๊สไนโตรเจน

3.7 การวิเคราะห์สมบัติของวัสดุเชิงประกอบจากแป้งมันสำปะหลังดัดแปรและเกาลิน

3.7.1 การทดสอบสมบัติเชิงกล

นำวัสดุเชิงประกอบซึ่งมีความหนา 1.6±0.2 มิลลิเมตร มาตัดเป็นรูปดัมเบลทดสอบสมบัติด้านแรงดึงตามมาตรฐาน ASTM D638-00 ด้วยเครื่อง Universal Testing Machine รุ่น LLOYD LR 100K ดังในรูปที่ 3.8 โดยใช้ load cell ขนาด 10 กิโลนิวตัน อัตราเร็วในการดึง 50 มิลลิเมตรต่อนาที อุณหภูมิในการทดสอบ 25 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์ 50±2% และใช้ชิ้นงานทดสอบจำนวน 6 ชิ้นงานต่อ 1 ตัวอย่าง โดยรายงานผลการทดสอบในรูปของความทนแรงดึง ความสามารถในการยืดดึง ณ จุดขาด และมอดุลัสยืดหยุ่น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

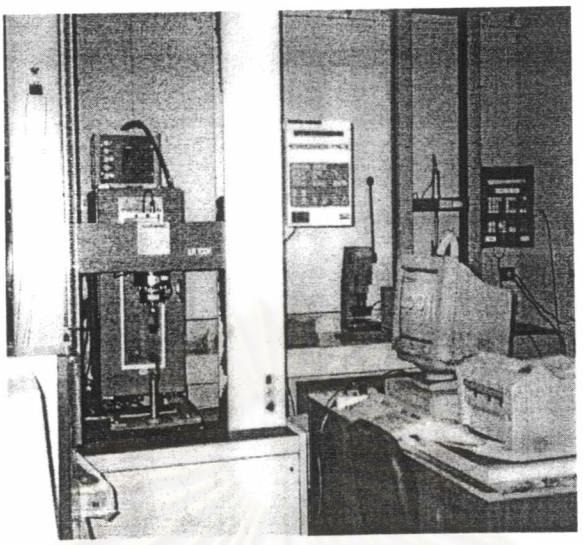

รูปที่ 3.8 เครื่อง Universal Testing Machine

3.7.2 การวิเคราะห์ลักษณะทางสัณฐานวิทยาด้วยกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนแบบส่องกราด(Scanning Electron Microscope : SEM)

นำวัสดุเชิงประกอบจากแป้งมันสำปะหลังดัดแปรและเกาลินที่มีขนาดความกว้าง ความยาวและความหนาประมาณ 1.0 4.0 และ 0.16 เซนติเมตร ตามลำดับ มาจุ่มในไนโตรเจนเหลวแล้วหัก ก่อนนำไปติดบนแท่นวางชิ้นงาน แล้วนำมาเคลือบผิวด้วยทอง จากนั้นนำไปส่องดูลักษณะพื้นผิวด้วยกล้องจุลทรรศน์อิเล็กตรอนแบบส่องกราดรุ่น JSM-5800 LV ที่กำลังขยาย 200 และ 2,000 เท่า

3.7.3 การวิเคราะห์การดูดซึมความชื้น

เตรียมชิ้นตัวอย่างขนาดความกว้าง 20 มิลลิเมตร ความยาว 20 มิลลิเมตร และความหนา 1.5$\pm$0.2 มิลลิเมตร จำนวน 6 ชิ้นต่อ 1 สูตรการทดลอง อบที่อุณหภูมิ 40 องศาเซลเซียส เป็นเวลา 24 ชั่วโมง ทิ้งไว้ให้เย็นในเดซิเคเตอร์ พร้อมทั้งควบคุมความชื้นเป็นเวลา 1 สัปดาห์ นำชิ้นตัวอย่างมาชั่งน้ำหนัก บันทึกน้ำหนัก จากนั้นนำไปเก็บในกล่องปิดซึ่งภายในบรรจุน้ำกลั่น โดยในทุกๆ 1 ชั่วโมง นำชิ้นตัวอย่างออกมาชั่งน้ำหนักเป็นเวลา 6 ชั่วโมง และชั่งต่อไปอีกในทุก 24 48 72 92 120 และ 168 ชั่วโมง คำนวณปริมาณความชื้นที่ชิ้นตัวอย่างดูดซึมไว้จากน้ำหนักที่เปลี่ยนแปลงไป ดังสมการที่ 3.1

$$M\ (\%) = \frac{W_1 - W_0}{W_0} \times 100 \qquad (3.1)$$

เมื่อ

M เป็น ปริมาณความชื้นที่ชิ้นตัวอย่างดูดซึมไว้ (%)

W_1 เป็นน้ำหนักของชิ้นตัวอย่างในชั่วโมงต่างๆ (กรัม)

W_0 เป็นน้ำหนักของชิ้นตัวอย่างก่อนเก็บในกล่องปิด (กรัม)

3.7.4 การวิเคราะห์สมบัติทางความร้อน

3.7.4.1 การวิเคราะห์ด้วยเครื่องดิฟเฟอเรนเชียลสแกนนิงแคลอริมิเตอร์ (Differential Scanning Calorimeter : DSC)

วิเคราะห์สมบัติทางความร้อนของวัสดุเชิงประกอบด้วยเครื่องดิฟเฟอเรนเชียลสแกนนิงคาลอริมิเตอร์ รุ่น DSC 2910 TA Instrument โดยนำวัสดุเชิงประกอบประมาณ 5 มิลลิกรัม บรรจุลงในอะลูมินัมแพน ตั้งภาวะทดสอบโดยให้อุณหภูมิเริ่มต้นที่ 25 องศาเซลเซียสจนถึง 200 องศาเซลเซียส โดยใช้อัตราการให้ความร้อน 10 องศาเซลเซียสต่อนาที ภายใต้บรรยากาศของแก๊สไนโตรเจน

3.7.4.2 การวิเคราะห์ด้วยเครื่องเทอร์โมกราวิเมตริกแอนาไลเซอร์ (Thermogravimetric Analyzer : TGA)

วิเคราะห์เสถียรภาพทางความร้อนและอุณหภูมิการสลายตัวของวัสดุเชิงประกอบด้วยเครื่องเทอร์โมกราวิเมตริกแอนาไลเซอร์ รุ่น TGA 2950 TA Instrument โดยนำวัสดุเชิงประกอบประมาณ 5 มิลลิกรัม ใส่ในที่ใส่ตัวอย่างซึ่งทำจากแพลตินัม ตั้งภาวะทดสอบโดยให้อุณหภูมิเริ่มต้นที่ 25 องศาเซลเซียส แล้วเพิ่มอุณหภูมิโดยใช้อัตราการให้ความร้อนเท่ากับ 20 องศาเซลเซียสต่อนาที จนถึง 1,000 องศาเซลเซียส ภายใต้บรรยากาศของแก๊สไนโตรเจน